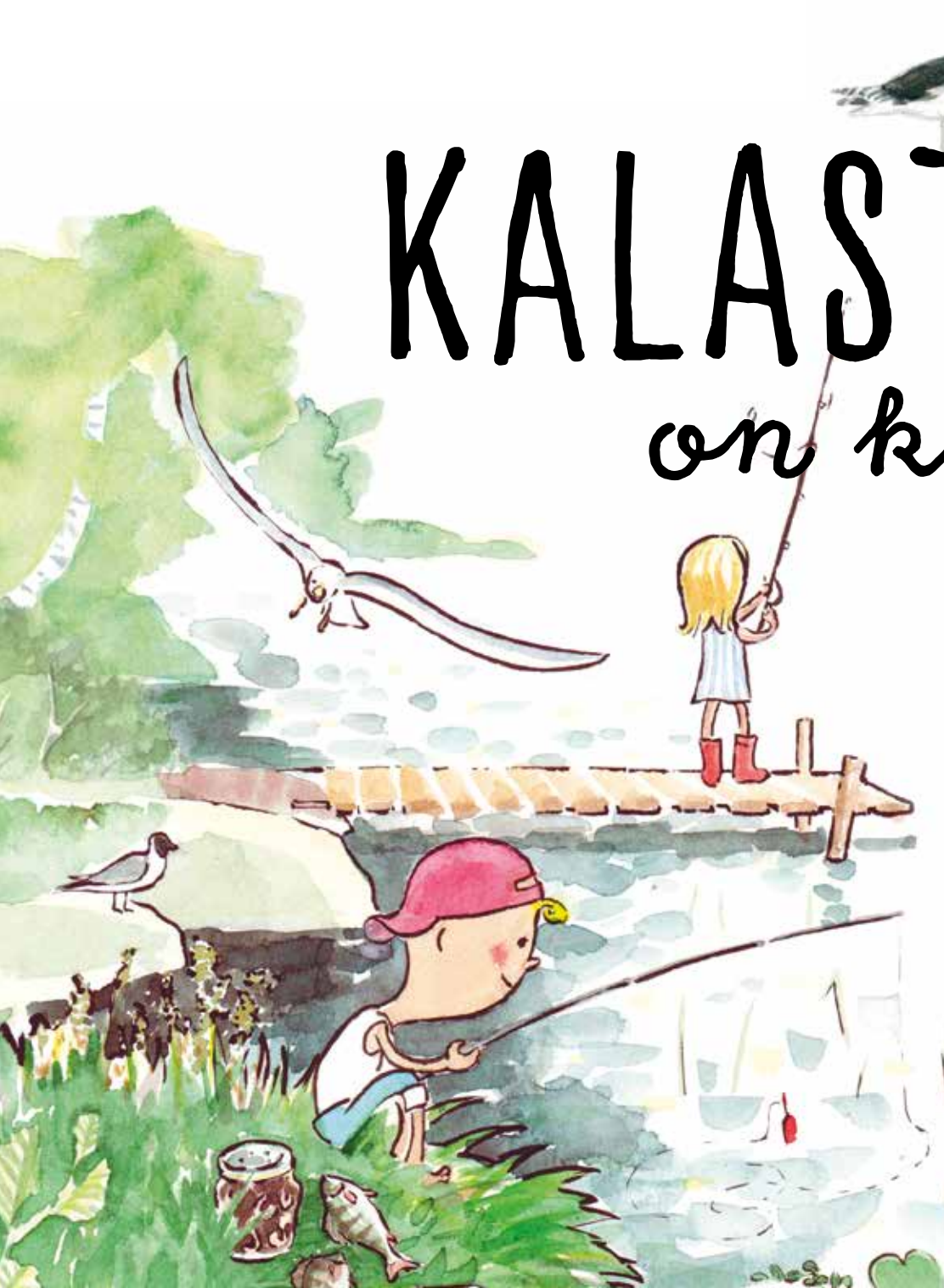

KALASTUS

on kivaa

*Nappaa
vinkit
mukaan!*

Mikä ihmeen VALTAKUNNALLINEN KALASTUSPÄIVÄ

**VALTAKUNNALLISTA
KALASTUSPÄIVÄÄ** vietetään vuosittain. Päivän aikana lapsille ja nuorille tarjotaan mahdollisuus tutustua kalastukseen harrastuksena ja oppia tuntemaan suomalaisia kalalajeja. Paikkakunnasta riippuen päivän aikana tutustutaan alueen hyviin kalapaikkoihin, eri kalastustapoihin, kalankäsittelyn saloihin ja kotimaisen kalan käyttöön ruuanlaitossa.

Ensimmäinen Valtakunnallinen kalastuspäivä järjestettiin vuonna 2006. Aloitteen päivän järjestämisestä teki Eduskunnan Kalakerho. Päivien järjestelyissä ovat mukana Eduskunnan Kalakerho, maa- ja metsätalouden ministeriö, ELY-keskukset, Kalatalouden Keskusliitto ja sen maakunnalliset jäsenjärjestöt sekä kalastusvälinevalmistajat.

Siimanpätkät ja muut jätteet eivät kuulu rannoille tai vesiin.

Alle 18-vuotiaat saavat kalastaa ilman lupaa onkimalla, pilkkimällä, silakkalitkalla ja yhdellä virvelillä. Poikkeuksena lohi- ja siikapitoiset virtavedet, joihin tarvitsee useimmiten oman erillisen kalastusluvan.

JOKAISENOIKEUDET taskussa

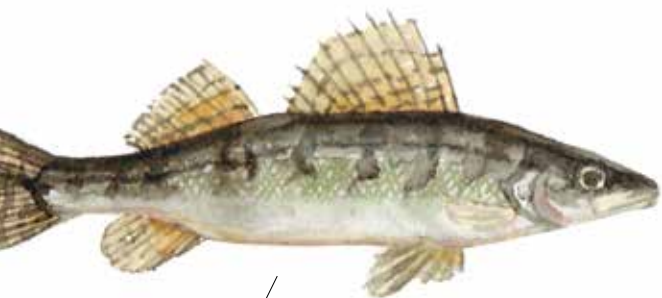
Jokaisenoikeuksilla tarkoitetaan jokaisen Suomessa oleskelevan mahdollisuutta liikkua luonnossa vaikka ei maata tai vettä omistaisikaan. Luonnossa liikuessa ei kuitenkaan saa aiheuttaa muille haittaa tai häiriötä. Jokaisenoikeudet koskevat myös ulkomaalaisia.

JOKAISENOIKEUDELLA SAAT

- » liikkua luonnossa omin voimin eli jalan, hiihtäen tai pyöräillen
- » liikkua muualla kuin piha- maalla, pelloilla tai istutuksilla
- » teltailla riittävän kaukana asutuksesta
- » poimia luonnonmarjoja, sienä ja kukkia
- » kulkea, uida ja peseytyä vesistöissä
- » onkia, pilkkiä ja kalastaa silakkalitkalla.

JOKAISENOIKEUDELLA ET SAA

- » aiheuttaa häiriötä tai haittaa
- » häiritä tai vahingoittaa eläimiä
- » kaataa tai vahingoittaa puita ja kasveja
- » tehdä nuotiota ilman lupaa
- » häiritä kotirauhaa esimerkiksi leiriytymällä liian lähelle asumuksia tai meluamalla
- » roskata ympäristöä
- » ajaa moottoriajoneuvolla maastossa ilman maanomistajan lupaa
- » kalastaa ja metsästää ilman asianomaisia lupia
- » päästää koiraa juoksemaan vapaana.

KUHA

Sameiden ja lämpimien vesien petokala, joka viime vuosina on laajentanut elinaluettaan aina Etelä-Lappiin saakka. 50 senttisenä painaa kilon verran, suurimmat ovat 10 kiloa. Kesäöinen uistelu ja syksyinen jigaus ovat suosittuja kalastusmuotoja, mutta kuha jää hyvin kiinni myös verkkoon. Ravintoloiden gourmet-ruokaa.

HAUKI

Rantojemme krokotiili ja tunnetuin petokalamme. Haukea tavataan koko Suomen alueella. Ryhtyy saalistamaan muita kaloja 5 cm pituisena parikuisena pikkukalana. Suurimmat hauet painavat yli 15 kg ja ovat tokaluokkalaisen mittaisia. Hauki on vapakalastajan tutuimpia saaliskaloja.

Bongaa FISUT

AHVEN

Suomen kansalliskala. Tavataan melkein koko Suomessa, aivan pohjoisinta Suomea lukuun ottamatta. Tämä raitapaita nappaa niin mato-onkeen, pilkkiin kuin uistimeenkin, mutta ui suurin joukoin myös katiskaan. Herkullinen savukala.

SÄRKI

Tavallisin ja tutuin särkikalamme. Runstastunut voimakkaasti vesien rehevöitymisen myötä. Hauen herkkua. Tarttuu melkein jokaiseen onkeen. Ruokakalana on aliarvostettu, vaikka herkullinen.

Muistathan, että osalla kaloistamme on rauhoitus-aika ja pyyntimitta.

SILAKKA

Suomen pyydetyin kalalaji. Silakka on Itämeressä elävä sillin pienikokoinen versio. Merten eläinplanktonia syövä parvikala, jota troolataan suurilla aluksilla. Maustesilakat ovat tuttuja syksyn silakkamarkkinoilta.

MUIKKU

Sisävesien pyydetyin kalalaji. Kynän mittainen muikku elää järvissä suurissa parvissa ja syö eläinplanktonia. Kukapa ei pitäisi muurikassa paistetuista rapeista neulamuikuista.

LAHNA

Runsastunut voimakkaasti rehevöitymisen myötä. Liikkuu parvissa ja etsii ruokansa pohjalta. Tarttuu helposti onkeen, jonka syötti on viritetty pohjan läheisyyteen. Iso lahna voi olla vaikea nostaa rannalle tavallisilla onkivälineillä. Lahna on suosittu savukala.

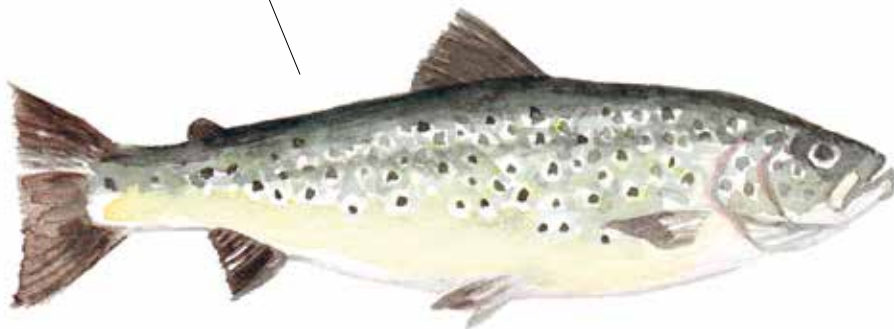

SIIKA

Valkolihainen lohikala, josta tavataan niin mereen, järviin kuin jokiin erikoistuneita muotaja. Keväinen siianonginta on saavuttanut suuren suosion merialueella. Graavisuolattuna herkullista leivän päällä.

TAIMEN

Pilkukas kaunotar, jota tavataan niin meressä kuin Lapin pienimmissä tunturipuroissa. Meri-, järvi- ja purotaimen ovat yksi ja sama laji, joka vain elää eri ympäristöissä. Kalastajien arvostama laji on erinomainen ruokakala.

ONGINTA

Onkiminen on monen mielestä se kaikkein hauskin kalastustapa. Yleensä se on lasten ensimmäinen kosketus kalastukseen. Ongella saa myös hyvin kalaa. Onkijan tavallisimpia saaliskaloja ovat särki, ahven ja lahna. Onkikalat voivat olla suuriakin.

ONKIJAN KALAPAIKAT

» Parhaat onkipaikat lapsille ja perheille löytyvät venesatamien laitureilta, ruopatuilta uomilta, siltojen alta ja aallonmurtajien penkoilta. Näissä eivät pusikot tee kiusaa ja 3–4 metrin vavalla ylettyy kalapaikoille.

» Jos perheen käytössä on vene, kannattaa onkipaikoiksi valita kaislikon reunat, matalien lahtien vesikasvien peittämät alueet ja karikot. Näistä löytää veneen ankkuroimalla hienoja onkielämyksiä.

ONKIJAN VÄLINEET

Siima

Tavallinen onkivapa on 3–5 metriä pitkä teleskoopivapa. Siimaksi valitaan ohut 0,14–0,16 mm selkäsii-
ma.

Koukku

Sopiva koukku on ohutlan-
kainen ja kemiallisesti teroi-
tettu. Koko valitaan pyydet-
tävän kalan ja käytettävän
syötin mukaan. Hyvä yleis-
koko on nro 14 tai 16. Muista,
että koukut ovat tosi teräviä!

Perinteinen puna- hattuinen kohokin

käy onkimiseen, mutta
saalista tulee paremmin,
kun valitaan nk. kilpakoho
eli ohut puikko, joka
painotetaan onkipai-
noilla niin herkäksi,
että pelkkä ohut antenni
näkyä pinnan yläpuolel-
la. Toimivampi painotus
saadaan usealla pienel-
lä painolla, ei yhdellä
suurella.

Mato

Syötiksi valitaan pyydetävästä
kalasta riippuen mato, kärpäsen
toukka tai surviainen. Toisin
kuin isovanhemmat aikoinaan
opettivat, koukun kärki jätetään
hieman näkyviin. Näin sen ei
tarvitse kalan napatessa ensin
lävistää syöttiä tarttuakseen
kalan leukaperiin.

Herkillä ja kevyillä välineillä
ongittaessa on muistettava, ettei
suurempaa kalaa saa nostaa
ilmaan, jotta siima tai vapa ei
mene poikki. Kala uitetaan ve-
dessä riittävän lähelle rantaa ja
nostetaan ylös haavilla.

Kilpakoho

Painot

MÄSKÄYS LISÄÄ SAALISVARMUUTTA

» Mäskäyksellä eli kalojen hou-
kuttelulla parannetaan saalis-
varmuutta ja -määrää.

» Kalastustarvikeliikkeis-
sä myydään valmismäskéjä.
Mäskistä muotoillaan nyrkin
kokoisia palloja, jotka heitetään
onkipaikalle ennen onginnan
aloitusta sekä ajoittain sen
aikana.

» Mäskin korvikkeeksi kelpaa
tähteeksi jäänyt aamupuuro.
Myös vaalea leipä, korppujauhot
ja kaurahiutaleet ovat edullisia
houkuttimia, jotka vetoavat
erityisesti särkikaloihin. Veh-
näjauhoista ja leseistä syntyy
taikina, joka käy mäskistä.

Surviaistoukka

Kärpäsen
toukka

HEITTOKALASTUS

Heittokalastus eli virvelöinti on suosituimpia ja monipuolisimpia kesäkalastustapoja. Heittokalastusvälineillä voi helposti ja nopeasti kalastaa isompia alueita kuin ongella. Virvelöinti on hauskaa ja sillä saa monipuolisesti saalista. Tavallisimpia heittokalastajan saaliskaloja ovat hauki, ahven ja kuha. Myös taimenta, harjusta ja lohta kalastetaan heittokalastusvälinein.

MITEN KALASTAT?

Heittämistä ja kelan toimintaa kannattaa harjoitella ennen kalastusta koukuttomalla vieheellä tai siimaan sidotulla mutterilla nurmikolla tai veteen heittämällä.

Usein vieheen uittaminen on saaliin saannin kannalta tärkeämpää kuin sen koko tai väri. Jigiä pompotetaan pohjassa tai nyitään välivedessä. Vaapun uintia voi virittää nokkalenkistä vääntämällä ja vauhtia uintiin saa kelausnopeutta muuttamalla. Lipan ja lusikan uittoon saa elävyyttä vavan kärjellä ja kelausnopeutta vaihtelemalla.

HEITTOKALASTAJAN KALAPAIKAT

» Virvelillä kalat tavoitetaan parhaiten vaihtelevien pohjanmuotojen ja rantojen läheisyydestä vesikasvien, kivien, uppopuiden ja muiden suojapaikkojen kupeesta. Parhaat ottiajat ovat usein auringon nousu- ja laskuajat.

Lippa

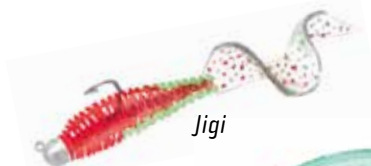
HEITTOKALASTAJAN VÄLINEET

Heittokalastajan perusvälineisiin kuuluvat **vapa, kela, siima** ja **viehe**. Kalastettavien kalojen ja kalastusolosuhteiden mukaan heittokalastus jaetaan neljään luokkaan, joista toiseksi kevein nk. kevyt heittokalastus on aloittelijalle sopivin. Valittujen perusvälineiden tulee olla samaa luokkaa.

Vavalla viehe heitetään haluttuun paikkaan ja sen avulla väsytetään kalat. Hyvän yleisvavan heittopainosuositus on 5–30 grammaa ja pituus 7–8 jalkaa.

Siiman tärkeimmät ominaisuudet ovat vetolujuus ja solmunkestävyys. Heittoihin saa lisää pituutta ohuemmilla siimoilla. Sopiva yleissiima on 0,25–0,30 mm, mutta kuitusiima voi olla vielä ohuempaa 0,12–0,18 mm.

Vaappu

Jigi

Lusikka

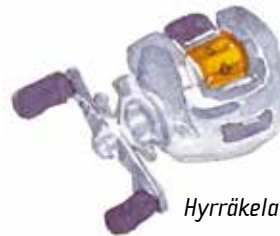
Vaappu

Umpikela

Avokela

Hyrräkela

Heittokalastukseen sopivia keloja on kolmea tyyppiä; umpikela, avokela eli haspeli ja hyrräkela.

» Umpikela on yksinkertaisin käyttää, mutta siihen mahtuu siimaa niukasti ja heitot jäävät helposti lyhyeksi.

» Avokela on käytetyin kelatyyppi ja sopii hyvin myös aloittelijalle. Avokelaan mahtuu paljon siimaa ja siinä on hyvä jarru. Avokelalla heittäminen on helppoa.

» Hyrräkela ei suositella aloittelijoille, koska sillä heittäminen on vaativampaa. Hyrräkelassa on suurin siimatilavuus ja paras jarru.

Viehevalikoima on laaja. Yleisimmät viehetyypit ovat lusikat, lipat, vaaput ja jigit. Viehe valitaan kalastettavan kalalajin ja kalapaikan mukaan. Isolle kalalle isompaa viehettä ja pienemmälle pienempää. Vieheen väri vaikuttaa kalan ottihalukkuuteen. Aloittelijan kannattaa tarjota kirkkaimissa vesissä kirkkaita vieheitä ja tummissa tummia. Luonnonmukaiset ravinnon väriset vieheet ovat hyviä.

Lisäksi heittokalastaja tarvitsee vieherasian tai -pakin, perukkeita ja viehelukkoja sekä haavin kalojen ylösottoa varten.

PILKINTÄ

Pilkkiminen on jännittävä talvinen harrastus ja sopii mainiosti koko perheelle. Pilkkijöiden tavoitelluin saaliskala on ahven, mutta myös kuhaa, siikaa, madetta, harjusta ja haukea pilkitään välillä sankoin joukoin. Kiisket ja särkikalat nousevat jälle yleensä sivusaaliina. Kesäisin voi pilkkiä laiturilta ja veneestä.

Kaira

Naskalit

PILKKIJÄN KALAPAIKAT

» Sopiva pilkkipaikka löytyy lyhyen ajomatkan päästä, asuttiinpa missä päin Suomea tahansa. Myös isojen kaupunkien liepeiltä löytyy kalapaikkoja, paikoitellen jopa runsaasti. Pilkkipaikaksi soveltuvat miltei kaikki vesistöt, pikkulammesta merenlahteen. Ikinä ei tiedä etukäteen, mitä kaloja reiästä nousee. Kokeilemisen arvoisia ovat salmet, selkäkarikot, ruohikkolahdet, jokisuut ja syvänteiden reunat. Muista varoa heikkoja jäitä!

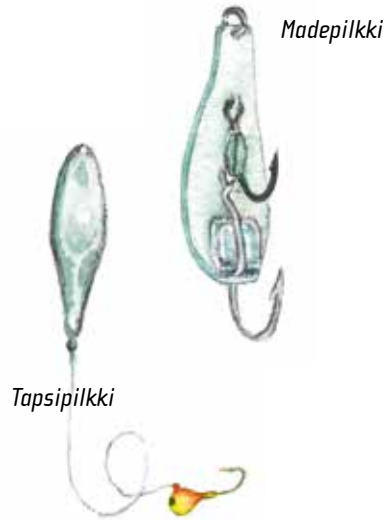
PILKKIJÄN VÄLINEET

Pilkkimiseen ei tarvita suuria välinehankintoja; lämpimät vaatteet, hyvät eväät, kaira, pilkkivapa siimoineen ja pilkkeineen, syöttipurkki ja reppujakkara tai muu istuin. Jäänaskalit parantavat pilkkijän turvallisuutta ja ne on pidettävä aina kaulassa. Turvallisinta on liikkua jäällä kaverin kanssa.

Hyvä pilkkivapa on helppokäyttöinen, kevyt, kestävä ja pilkkijän käteen sopiva. Pääosa pilkkivavoista on kelallisia ja ne on valmistettu puusta tai muovista. Vavan tärkein osa on sen kärki, jonka vaatimukset vaihtuvat pilkintätavasta riippuen.

Pilkkijän siiman vahvuus vaihtelee 0,10–0,40 mm pilkintätavasta ja tavoiteltavasta kalalajista riippuen. Mormuskoinnissa käytetään ohuimpia siimoja. Paksuimmat soveltuvat vain suurten kalojen pilkkimiseen painavilla pilkeillä. Sopiva yleisvahvuus aloittelijalle ja ahvenpilkkijälle on 0,18–0,25 mm.

Hyvä yleiskaira on halkaisijaltaan 4–6 tuumaa. Kairan terä kannattaa suojata hyvin kuljetuksen ja säilytyksen aikana. Jäällä kaira porataan aina pysyyn. Näin vältetään vahingoilta. Akkuporakoneella varustetussa kairassa on aina käytettävä lisäkavaa.

Pilkin valintaan vaikuttavat tavoiteltava kalalaji, kalastussyvyys sekä veden väri. Pilkkityyppejä on useita: tapsipilkki, pystypilkki, värikoukkupilkki, tasapainopilkki ja madepilkki. Lisäksi mormuskoja on monenlaisia ja niitä käytetään sekä ilman pilkkiä että pilkin kanssa. Kirkkaaseen veteen valitaan kirkas pilkki ja tummaan tumma.

Mormuskojen ja värikoukkujen koko valitaan tavoiteltavan kalalajin ja käytettävän syötin mukaan. Yleisimmät koot ovat nro 6–14. Tärkeintä on, että koukku on terävä ja se pysyy oikeassa asennossa pilkittäessä.

Pilkkiä voi ilman syöttiä värikoukulla tai tasapainopilkillä. Varmimmin saaliin saa luonnonsyöteillä. Parhaita syöttejä ovat karpäsen toukka, surviaisen toukka, mato ja kalan silmä. Kaupoissa myydään myös erilaisia keinotekoisia syöttejä.

PYYDYKSET

KATISKA

»Tutuimmat pyydyskalastusvälineet ovat varmasti katiska ja verkko. Katiskalla voi pyytää esimerkiksi keväällä kutemaan kerääntyviä ahvenia, mutta myös hauki ui mielellään katiskaan ahventen houkuttelemana. Keskitalvella tammi-helmikuussa katiska on tehokas kutuun valmistautuvan mateen pyyntiväline. Katiskassa voi tuolloin olla yhtä aikaa satakin madetta. Katiska soveltuu erinomaisesti myös särkikalojen pyyntiin.

VERKKO

»Kalaverkko on vanhan polven tunnetuin pyydys ja hyvin tehokas. Verkko voidaan laskea avoveden aikaan pohjaan tai pintaan, mutta myös talvella jään alle. Verkon silmäkoko vaikuttaa siihen jäävään saaliiseen. Silakkaa ja muikkua pyydetään pienisilmäisillä verkoilla ja isoja haukia tai lohia isosilmäisillä verkoilla.

ISKUKOUKKU

»Iskukoukku on tehokas petokalojen pyyntiväline. Koukkuun pujotettu pikkukala on hauelle vastustamaton houkutus. Erityisen jännittävään iskukoukkupyyntiin on talvella jään alta. Etukäteen ei voi tietää millainen hirmu jään alla vaanii.

PITKÄSIIMA

»Pitkäsiima on vanha pyydys. 150 metriä pitkään pääsiimaan on tasaisin välein kiinnitetty 50 koukkuja pienen sivusiiman päähän. Koukuissa käytetään syötteinä matoja tai pieniä kaloja. Siima voidaan laskea joko pohjaan tai kohojen avulla väliveteen. Saaliskaloina ovat tavallisesti hauki, kuha, made ja ahven, joskus myös käärmemäinen ankerias.

Pyydyskalastukseen tarvitaan aina vesialueen omistajan myöntämä kalastuslupa.

NUOTTA Ammattimaisemmassa pyynnissä käytetään nuottaa tai troolia. Nuotta on suurikokoinen verkko, joka lasketaan veneen avulla järveen ja hinataan molemmista päistä vetäen rannalle. Kalat jäävät nuotan muodostamaan pussiin. Nuotalla pyydetään järvillä pääasiassa muikkua.

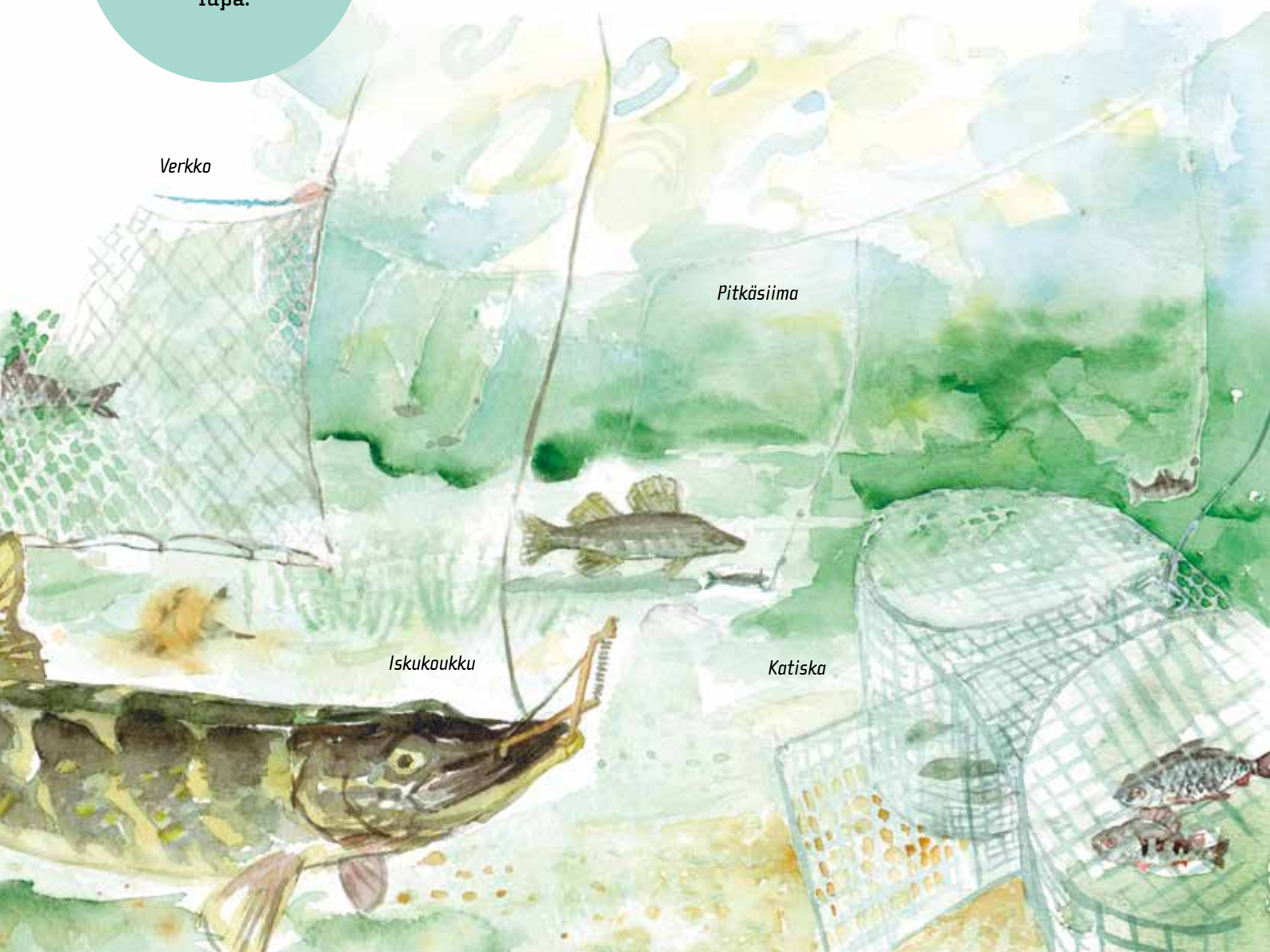
TROOLI on vastaavanlainen pyydys kuin nuotta, mutta kooltaan suurempi. Troolia vedetään kahden ison veneen avulla pitkin järven tai meren selkävesiä. Vetolinjalle osuneet kalat jäävät troolin perälle, kun trooli nostetaan veneeseen. Troolaamalla pyydetään muun muassa muikkua ja silakkaa.

Verkko

Pitkäsiima

Iskukoukku

Katiska

OIKEA KÄSITTELY TAKAA KALAN LAADUN

- Tainnuta, verestä, perkaa, jäähdytä!

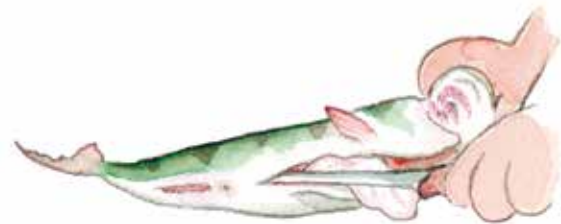
Käsittele elävää ja kuollutta kalaa varoen. Se parantaa kalan laatua ja säilyvyyttä.

1 Tainnuta kala napakalla iskulla päähän aivojen yläpuolelle. Oikea kohta sijaitsee hieman silmien takapuolella.

2 Laske veret katkaisemalla sydämen ja kidusten välinen verenkierto. Se tapahtuu parhaiten yhdellä pistolla sivulta kalan kurkkuun kuvan näyttämään kohtaan.

3 Anna veren valua kokonaan pois ennen perkausta. Sydän pumpkaa veret ulos, vaikka kala olisi kuollut. Avaa vatsa, suolista ja kaavi munuainen pois. Muista poistaa myös kidukset. Huuhtele kala.

4 Jäähdytä kala mahdollisimman nopeasti. Pienikin lämpötilan pudotus edistää kalan säilymistä.

Nopeaa & HERKULLISTA

PAISTETUT AHVEN- TAI SÄRKIFILEET

nahattomia ahven- tai särkifileitä voita ja/tai öljyä paistamiseen

Paneerausseos:

1 dl hapankorppua jauhettuna

1 dl korppujauhoja

1 rkl paprikajauhetta

1 tl suolaa

1 tl sitruunapippuria

1 tl provencale-yrttimaustetta

» Sekoita paneerausseos hapankorpuista ja korppujauhoista. Mausta se.

» Pyörittele särkifileet paneerausseoksessa.

» Paista fileet pannulla tai muurikassa öljyssä tai voissa tai niiden seoksessa kauniin värisiksi.

» Tarjoa vaikkapa perunamuusin, raikkaan salaatin ja kermaviilikastikkeen kera.

Panerointiin sopivat myös yksin tai yhdessä:

- » ruisjauhot
- » vehnä jauhot
- » murskatut corn flakesit
- » murskatut maissilastut
- » murskatut juustonaksut
- » jauhelihan jatkeseos
- » kananmuna paksumpaa panerointia varten

Mausteeksi sopivat myös:

- » kuivattu tilli
- » curry
- » grillausmauste
- » chilijauhe
- » mustapippuri

VALTAKUNNALLISEN KALASTUSPÄIVÄN

järjestävät yhteistyössä
Eduskunnan Kalakerho, maa-
ja metsätalousministeriö,
ELY-keskukset, Kalatalouden
Keskusliitto ja sen maakunnal-
liset jäsenjärjestöt.

Yhteistyökumppaneina tapah-
tumassa ovat mukana kalas-
tusvälinevalmistajat ja -maa-
hantuojat.

Grano Oy 2024

Kuvitus: Anu Välihalo

Taitto: Katja Kuittinen

Kalatalouden Keskusliitto nro 239

ISBN: 978-952-7004-86-9

ISSN: 0783-3954

*Esitteen tekoon on saatu tukea
maa- ja metsätalousministeriön
kalastonhoitomaksuvaroista.*

Maa- ja metsätalousministeriö

